

Den gode formidling i kursusundervisningen

Studenteroplæg

Indledning

Hovedtanken bag dette materiale er, at semesterkoordinatorene og undervisere skal gøre sig tanker og overvejelser omkring det forstående semester eller kursus mhp. at sikre kvaliteten og sammenhængen i semestret. Ved at fortælle de studerende om de overvejelser, der er blevet gjort, er det muligt at få afklaret de forventninger, som må være fra både de studerendes og undervisernes side. Dette materiale lægger op til tanker og overvejelser omkring:

- Planlægning af kommende semestre
- Informationsmøde ved semesterstart
- Forhold som skal være på plads inden undervisningen
- Undervisningen generelt
- Undervisningsformer

På de studerendes vegne

Anne Møller Nielsen

Indholdsfortegnelse

1. Planlægning af kommende semestre	2
2. Informationsmøde ved semesterstart	2
Semestrets tema	2
Kursusrækken	2
Det enkelte kursus.....	2
Særligt for 3. semester og 7. semester	2
3. Forhold som skal være på plads inden undervisningen	3
Den pædagogiske formidling.....	3
Læseplan	3
Litteratur	3
Slides.....	3
Selvkopiering.....	3
4. Undervisningen generelt.....	4
Kursets start	4
Den enkelte kursusgang	4
Brug af slides	4
Tid.....	4
Opgaver og respons	4
Andet.....	4
5. Undervisningsformer - idékatalog	5
Bilag 1. Eksempler på gode slides.....	6
Bilag 2. Idékatalog med undervisningsformer	8

1. Planlægning af kommende semestre

Planlægningsmøderne er et meget vigtigt element til at opnå kvalitet i forberedelserne. Det er vigtigt, at der skabes en konsensus, som alle involverede er forpligtet til at følge. Denne konsensus skal kommunikeres videre til de studerende ifm. semesterstarten og kurserne.

Semesterkoordinatoren indkalder alle faste undervisere og udvalgte studerende til en drøftelse af studievejledning og semesterevaluering fra forrige hold. På mødet skabes der et fælles overblik over semestrets udvikling. Detailplanlægning, herunder indskrivning af rettelser til studievejledningen, foretages af en mindre arbejdsgruppe.

2. Informationsmøde ved semesterstart

Semestrets tema

Semesterkoordinatoren præsenterer semesterets tema for de studerende og sætter semestret. Semesterkoordinatoren skal forpligtes til at gennemgå konteksten – intentionerne, hensigterne og målene. Hvad skal de studerende lære på dette semester, og hvordan hænger det sammen med, hvad de tidligere har lært, og senere skal lære? Status, hvor står vi nu, og hvor står vi når dette semester er bestået?

Kursusrækken

Semesterkoordinatoren præsenterer kursusrækken, herunder hvilke er projektrelaterede PE (herunder større eller mindre relation til projektet), og hvilke er mere almindelige SE, samt sætter kurserne i relation til resten af uddannelsen, dvs. hvordan kurserne supplerer hinanden og passer ind i sammenhængen.

Det enkelte kursus

Enten ved semesterstarten eller ved kursets start – mere detaljerede oplæg ved hver *kursusansvarlig* om kursets opbygning og indhold. Hvad skal de studerende lære i det pågældende kursus, og hvordan hænger det sammen med, hvad de tidligere har lært, og senere skal lære?

Særligt for 3. semester og 7. semester

På 3. semester bør der inddrages et oplæg om hvilke samarbejdsmetoder, de studerende har lært på basis. I det hele taget information fra basis og forskellene mellem basis og 3. semester. Gerne introduktion fra Edb-enheden om printere, opkobling, grupperedev etc.

På 3. semester og 7. semester bør der ske en introduktion til den undervisnings- og evalueringskultur, som er gældende på studiet, herunder også hvilke krav og forventninger, der stilles til de studerende.

3. Forhold som skal være på plads inden undervisningen

Den pædagogiske formidling

Inden kursets start bør underviseren overveje den pædagogiske formidling af kursets indhold. Tages der udgangspunkt i, at de studerende har sat sig ind i al litteratur? Gennemgås den opgivne litteratur – eller tales der udover det? Uddeling af slides?

Læseplan

En samlet læseplan for hele kurset skal ligge klar mindst en uge før. Det skal fremgå, hvor litteraturen kan findes, dvs. om det kommer på nettet, til selvkopiering eller skal købe i boghandlen.

Litteratur

Underviseren bør overveje mængden af litteratur, herunder er det vigtigt at være opmærksom på faktorer i form af forskel i sværhedsgraden af fagbøger, sproget, forventet forberedelsestid og det samlede antal kursusgange. De studerende ønsker – især hvis der er meget litteratur – en opdeling mellem primær og sekundær litteratur. Der gøres opmærksom på, at det er en mulighed dels at lægge litteraturen på nettet under hensyntagen til ophavsrettighederne, og dels at lave kompendier til køb i boghandlen frem for meget selvkopiering.

Slides

Det er et ønske fra de studerende at få udleveret slides på forhånd, men det er et valg, som underviseren træffer. Hvis underviseren ønsker at udlevere sine slides, skal de være klar inden undervisningen, dvs. senest aftenen inden, hvis det er formiddagsundervisning, så de studerende har mulighed for at printe dem. Der er undervisere, som finjusterer sine slides lige inden, men disse ændringer kan de studerende så skrive til under undervisningen.

Selvkopiering

Det er et stort ønske fra de studerende, at al litteratur mv. samles i et ringbind eller en elastikmappe inden kursets start. Det kræver muligvis lidt ekstra tid af underviseren, men det bevirker, at der ikke er 35 studerende, som skal bruge en masse tid på at adskille de forskellige kursers selvkopiering. Det er naturligvis et krav til de studerende, at selvkopieringsmaterialet lægges på plads igen efter brug.

4. Undervisningen generelt

Kursets start

Ved kursets start er skal underviseren naturligvis præsentere sig selv, hvis det er første gang, at underviseren har semestret. Afhængigt af hvordan og hvor meget kursets indhold er blevet præsenteret ifm. semesterstarten, skal der være en kort gennemgang kursets indhold og læringsmål samt hvordan det hænger sammen med tidligere undervisning, projektarbejdet og semestret som helhed. Det er vigtigt, at der sker en afklaring af forventningerne fra både de studerendes side og underviserens side, dvs. fortælle de studerende om de valg, der er blevet truffet ifm. overvejelser om den pædagogiske formidling.

Den enkelte kursusgang

Ved hver kursusgang bør underviseren starte med at gennemgå dagens program, og bruges der slides – så skriv programmet på tavlen. Giv løbende give en status på, hvor langt vi er nået ift. dagens program. Til sidst kort sige, hvad der skal ske i næste kursusgang.

Brug af slides

Slides er meget brugt i undervisningen – derfor nogle generelle råd.

- KISS "keep it simple and short"
- Begrænset antal ord og punkter som udgangspunkt
- Overvej antal slides (skal ikke være lysbillede show)
- Undgå for meget oplæsning
- Strukturer/planlæg tid

Se desuden eksempler på gode slides i bilag 1

Tid

Tilstræb lektioner af max. 45 minutter. Vi ved, at undervisere kan blive helt opslugte af at undervise og dermed glemme tiden – her er det en mulighed at bede en studerende sige til, når der er gået 45 min.

Opgaver og respons

Ved brug af både mundtlige og skriftlige opgaver skal der gives respons til de studerende. Det giver de studerende et større udbytte af opgaverne, især dialogen mellem underviser og de studerende om problemløsningen er udbytterig.

Andet

Det er en god idé at overveje variation i brug af AV-midler, da det i sig selv kan være medvirkende til en afvekslende undervisning. Vær opmærksom på tavleorden – for at gøre det nemmere kan tavlen evt. inddeles i 2-3 sektioner og husk at skrive over- og underoverskrifter. Vær klar til tiden er naturligvis en selvfølgelighed for både studerende og undervisere.

5. Undervisningsformer - idékatalog

For uddannelserne under L-studienævnet gælder det, er det bl.a. vigtigt, at de studerende sættes i stand til at reflektere kritisk over egen læring. Men det er ligeledes vigtigt, at de til uddannelserne knyttede forskere og undervisere reflekterer kritisk over deres egen undervisning. Underviserne har til enhver tid metodefrihed i forhold til hvilken undervisningsform, de ønsker at benytte, og det er underviserne, som har kompetencen til at vurdere hvilken undervisningsform, der passer bedst til den givne undervisning. Fakta er, at der findes mange forskellige undervisningsformer, og der er udarbejdet et idékatalog til inspiration for underviserne, der således må overveje, om der findes evt. alternative undervisningsformer, der kunne bidrage til et attraktivt, innovativt og dynamisk læringsmiljø og samtidig formidle undervisningen på et højt fagligt og pædagogisk fornuftigt niveau.

Idékataloget omhandler

- AAU-model
- Klassisk forelæsning
- Cases
- Studenteroplæg / studiekreds
- Gæsteforelæsere / ekskursion
- Rollespil
- Alternative AV-midler

Idékataloget med forskellige undervisningsformer kan findes i bilag 2.

Bilag 1. Eksempler på gode slides

	<p>PLAM3 Carsten Jahn Hansen</p> <p style="text-align: center;"><i>PML3 kursus i Plan- og Analyse-metoder (PLAM) – Lektion 3</i></p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"><div data-bbox="568 577 751 757"></div><div data-bbox="810 589 1018 678"><p>Transport, Service og Rekreation i Arealanvendelse på Kommunalt Niveau</p></div></div> <p style="text-align: right;"><small>Carsten Jahn Hansen Department of Development and Planning</small></p> <p style="text-align: right;">OEH 1</p>	
	<p>PLAM3 Carsten Jahn Hansen</p> <p>◆ Disposition for lektion 3:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ Baggrund: Formål fase 2, hovedstrukturen▶ Hvordan dimensioneres?▶ Generelle værdier og mål▶ Dimensionering af trafikbetjening, service og rekreation:<ul style="list-style-type: none">-Introduktion-Indikatorer og variable-Normer og standarder▶ Opsamling▶ Opgave <p style="text-align: right;">OEH 2</p>	
	<p>PLAM3 Carsten Jahn Hansen</p> <p>◆ Formål med Fase 2 – også en ramme for PLAM-kurset:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ <i>Hvor kan udbygning finde sted?</i>▶ <i>Hvad der er ønskeligt og muligt?</i>▶ <i>Udvikling af målsætninger og byplanmæssig strategi</i>▶ <i>Vurdering og medtænkning af konsekvenser</i>▶ <i>Vurdering af implementering</i> <p>◆ Fokus på kommuneplanlægning på hovedstrukturniveau</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"><div data-bbox="927 1509 1042 1675"></div><div data-bbox="927 1693 1042 1818"></div></div> <p style="text-align: right;">OEH 3</p>	

◆ *Generelle og tværgående værdier og målsætninger:*

- ▶ Dækning af udbygningsbehov
- ▶ Nærhed og tilgængelighed
- ▶ Begrænsning/reduktion af miljøproblemer

▶ Samtænkning mellem miljømæssige, sociale, økonomiske og forvaltningsmæssige bæredygtige strukturer

▶ Helhedsperspektiv

Dimensionering af trafikbetjening – transport og infrastruktur

◆ Trafik, transport¹ og infrastruktur?

- ▶ Trafik: "Mængden af personer, gods eller køretøjer på en rute, og disses fysiske bevægelser"
- ▶ Transport: "Flytning af personer eller gods fra et punkt til et andet"
- ▶ Infrastruktur: Fysiske/tekniske anlæg til transport (inkl. forsyning)

Definitioner af trafik og transport, se: Lahmann, H. & Leleur, S. ed. (1994) *Vejtrafik. Trafikteknisk & trafikplanlægning*. Polyteknisk Forlag.

◆ Eksempler på mål og indikatorer/variable vedrørende serviceforsyning:

- ▶ Generelt: Lokalisering af service er typisk baseret på mål om *nærhed* og/eller *tilgængelighed*
- ▶ Offentlig service: Ex. opland til sygehuse, skoler, osv
- ▶ Privat service: Ex. *dagligvareopland*, *udvalgsvareopland*, *bruttoetageareal*

Bilag 2. Idékatalog med undervisningsformer

1. AAU-model

Forelæsning, opgaver og opsamling. Denne type undervisning tilfredsstillende de fleste undervisningsemner, hvilket gør den meget attraktiv og brugt. Forholdet mellem tid til forelæsning og opgaver bør altid overvejes afhængig af undervisningsemnet.

Opgaverne bidrager til en refleksion over stoffet fra de studerendes side og giver dem en "hands-on"-tilgang, og opgaver bør således altid inddrages i undervisning, hvis det vurderes hensigtsmæssigt af underviseren. Opgaver skal i denne forbindelse forstås meget bredt, dvs. dækkende over konkrete regneopgaver til mere diskussionsprægede opgaver.

Opsamlinger er vigtige i denne undervisningsform; enten sidst i den enkelte kursusgang eller først i den efterfølgende. Opsamlingerne bidrager til, at alle studerende får noget konstruktivt ud af opgaverne, og selvom der ingen opgaver er, hjælper en opsamling til at binde de enkelte kursusgange bedre sammen.

2. Klassisk forelæsning

Denne undervisningsform indebærer en større grad af selvstudie i forhold AAU-modellen. Underviser holder en forelæsning over undervisningsemnet, hvor denne er forholdsvis kort, hvorefter de studerende har tid til at læse ekstra litteratur, hvis det vurderes relevant for det pågældende undervisningsemne.

Det er i denne undervisningsform vigtigt, at underviseren holder et præcist og velforberedt oplæg, da der ikke er så lang tid til forelæsningen. Opfanget af den ekstra litteratur bør overvejes nøje og afstemmes med sværhedsgraden af stoffet. I specielle tilfælde, hvor det af underviseren vurderes, at stoffet er af en sådan sværhedsgrad, at det er mest hensigtsmæssigt at han gennemgår det hele, kan opgaver helt undlades, dvs. ren forelæsning. Den klassiske forelæsning kan f.eks. bruges i tilfælde, hvor undervisningsemnet er meget teoretisk, dvs. hvor de studerende har brug for mere tid til fordypelse af litteraturen på bekostning af opgaver.

3. Cases

Cases kan både have en varighed af en enkelt kursusgang eller strække sig over flere. Brug af cases er brug af "eksemplets magt", dvs. cases kan bidrage til en konkretisering af stoffet og sænkelse af abstraktionsniveauet, og dermed øge de studerendes forståelse af stoffet.

Cases af en kursusgangs varighed sikrer en sammenhængende kursusgang. Det er vigtigt, at de studerende får en anden undervisning forinden, således de har nogle forudsætninger for at gå i gang med casen. Casen kan bestå af en aktuel sag, en sag af høj faglig niveau eller interesse eller noget tredje; resultatet er ofte en, for de studerende, mere håndgribelig og interessant undervisning.

Cases af flere kursusganges varighed har den yderligere fordel, at det bliver muligt at komme dybere ned i stoffet, hvor det ofte bliver specielt interessant. Længerevarende cases har yderligere den

fordel, at de studerende ikke skal sætte sig ind i flere forskellige cases men kan fokusere deres tid på en enkelt.

Hvad enten kursusholder evt. vælger at have en gennemgående case for et helt kursus eller nogle få mindre cases, er det vigtigt, at der efterfølgende for hver case laves en opsamling.

4. Studenteroplæg / studiekreds

Der er principielt to typer af studenteroplæg; enten fremlægger de studerende gruppevis eksempelvis en case eller en opgave (studenteroplæg), ellers de studerende skiftes til at holde et oplæg over kursusgangens undervisningsemne for de andre studerende (studiekreds).

Det er vigtigt, at alle grupper inddrages, dvs. laver et oplæg på et eller andet tidspunkt i løbet af kurset, således arbejdsbyrden fordeles ligeligt, og for at sikre at alle studerende deltager aktivt i undervisningen. Ligeledes er det vigtigt, at de studerende får tid til at forberede oplæggene, enten som en del af en anden kursusgang, eller ved at der er mindre litteratur at læse til kursusgangen.

Efterfølgende for hver oplæg bør der være en fælles diskussion eller respons fra de øvrige studerende, og her er det vigtigt, at underviseren sørger for at inddrage flest muligt. Kursusholderen bør styre denne diskussion og evt. lave en opsamling til sidst.

Konkret kunne studenteroplæg bestå i, at de studerende skiftedes til at holde oplæg over en case, som de gruppevis havde arbejdet med i den forrige kursusgang. Grupperne kunne så belyse forskellige vinkler på den samme case. Studiekredsundervisning kunne eksempelvis være, at de studerende holdt oplæg i stedet for at kursusholder holdt forelæsning over en hel kursusgang, eller at de studerende holdt oplæg over en bog, som kunne danne udgangspunkt for en fælles diskussion.

Denne form for undervisning egner sig naturligvis ikke til alle former for emner, men den kan med fordel bruges en gang imellem som en anderledes undervisningsform og som middel til at sikre de studerendes aktivitet i undervisningen. Desuden giver denne undervisningsform de studerende en enestående mulighed for at øve deres fremlæggelsesevner. Hvis studenteroplæg bliver en gennemgående undervisningsform i et kursus, skal det præciseres ved studiestart, at der forventes studenteroplæg fra de studerende, således det kan indgå i deres tidsplanlægning.

5. Gæsteforelæsere / ekskursion

Brug af gæsteforelæsere kan være medvirkende til at sætte det lærte i perspektiv, idet teorien får en praktisk dimension. Det samme gælder for ekskursioner. Ekskursioner bidrager til en kritisk refleksion af den lærte teori og vil som oftest medføre nye spørgsmål fra de studerende.

Gæsteforelæsere er altid et frisk pust, men det er vigtigt, at det af den kursusansvarlige præciseres, hvad det præcist er gæsteforelæseren skal fortælle om og i hvilken kontekst, således sammenhængen i kurset bibeholdes.

Gæsteforelæsninger kan bruges i mange sammenhænge, og der findes forskellige slags gæsteforelæsere. Det kan være folk fra erhvervslivet, fra offentlige myndigheder, fra andre forskningsinstitutioner, politikere mv. Kursusholder i det enkelte tilfælde hvilken type gæsteforelæser, der er mest rele-

vant. Et konkret eksempel på brug af ekskursioner er, at undervisning i byplanlægning følges op af en bustur, hvor de studerende faktisk kommer ud og ser noget konkret byplanlægning med kursusholder som guide. Dette kan illustrere for de studerende, at der er mange måder at omsætte teorien til praksis på.

Brug af gæsteforelæsere og ekskursioner er et farverigt indlæg, der kan formidle stoffet uden at tilsidesætte den faglige interesse og det pædagogiske niveau. Desuden gæsteforelæsere og ekskursioner være medvirkende til et øget fokus og en øget interesse i kurset fra de studerende.

6. Rollespil

Brug af rollespil, hvor de studerende sætter sig i andres sted. Et tænkt eksempel, hvor denne form kunne være anvendelig, er et simuleret borgermøde omkring et forslag til en ny kommuneplan. Nogle af de studerende agerer embedsmænd, der skal fremlægge (og forsvare) planudkastet, for de andre studerende, nogle studerende spiller rollens som medlemmer af lokale organisationer, f.eks. miljøorganisationer, og varetager derfor disses interesser, mens andre studerende opfører sig som borgere, der bliver berørt negativt af planen, og som derfor er utilfredse med denne.

Mulighederne for at inddrage forskellige roller er mange, men fælles er, at de studerende skal agere efter deres rollekaracters overbevisning. Samlet illustrerer dette eksempel på en anderledes måde de problemstillinger og interessekonflikter, der måtte være i forbindelse med vedtagelsen af en ny plan. Det er dog vigtigt, at kursusholder holder et oplæg omkring formålet med rollespillet, og evt. noget teori, som de studerende skal agere ud fra, i kursusgangens begyndelse, så de studerende får en forståelse for formålet og dermed et øget engagement. Ligeledes er det vigtigt, at der laves en fælles opsamling og evt. diskussion efterfølgende for at sikre, at alle studerende har fået fat i det vigtigste indhold i kursusgangen.

Denne form for undervisning egner sig naturligvis ikke til alle former for emner, men kan bruges en gang imellem for at sikre de studerendes aktivitet i undervisningen. For nogle emner kan der være et specielt pædagogisk formål med brug af rollespil

7. Alternative AV-midler

Brug af slides er i dag det mest udbredte AV-middel, men der findes ældre AV-midler, hvor der er gemt store mængder viden. Dette kunne eksempel være videofilm. Et godt dokumentarprogram kan ofte belyse en sag på en overbevisende måde eller fra en speciel vinkel. Begge dele kan være et godt udgangspunkt for en diskussion mellem de studerende og kursusholder. Kursusholder kan således en gang imellem være at vise video i stedet for at formidle stoffet selv efter devisen, at et billede siger mere end tusind ord. Andre alternative AV-midler kunne være lysbilleder,

Brug af alternative AV-midler bør ikke være den bærende undervisningsform, men kan være et frisk pust. Alternative AV-midler skal kun vælges, hvis der er et pædagogisk formål med det.